

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
GRAFIČKI FAKULTET ZAGREB

Smjer: Dizajner grafičkih proizvoda

ART DECO

Profesor:

dr. art. Vanda Jurković

Student:

Enia Pećnjak

Zagreb, 2023.

SADRŽAJ

1.UVOD

2.RAZRADA TEME

2.1 Povijest i etimologija

2.2 Karakteristike stila

2.3 Arhitektura

2.4 Film

2.5 Glazba

2.6 Moda

2.7 Slikarstvo i skulptura

2.8 Art Deco u suvremenom dizajnu

3.ZAKLJUČAK

4.LITERTURA

1. UVOD

Art Deco je umjetnički stil nastao u periodu između dva svjetska rata, od 1920-ih do ranih 1940-ih godina. Karakterističan je po luksuznim materijalima, geometrijskim oblicima i bogatim ukrasima. Koristi se u različitim oblicima umjetnosti i dizajna, uključujući arhitekturu, interijer, modu, nakit, umjetnost i dizajn.

U ovom seminarskom radu ću istražiti povijest Art Deco stila, njegove karakteristike i utjecaj na različita područja umjetnosti i dizajna. Također ću analizirati primjere Art Deco arhitekture i interijera te proučiti utjecaj ovog stila na popularnu kulturu i suvremeni dizajn.

Objasniti ću nastanak Art Deco stila uključujući njegove korijene u Art Nouveau-u i utjecaj modernizma. Potom ću analizirati vizualne značajke Art Deco stila. Nakon toga ću analizirati primjere Art Deco arhitekture i interijera na primjerima nekih od najpoznatijih zgrada i hotela iz tog perioda. Razmotrit ću kako su arhitekti i dizajneri koristili Art Deco stil u njihovim projektima te kako su se prilagodili potrebama modernog života. Zatim ću istražiti utjecaj Art Deco stila na popularnu kulturu, uključujući filmove, stripove, glazbu i modu. Pokazat ću utjecaj stila na te medije to povezati to s suvremenom umjetnosti i dizajnom.

Konačno, zaključit ću ovaj rad naglašavajući važnost Art Deco stila u povijesti umjetnosti i dizajna te kako je njegov utjecaj još uvijek vidljiv u suvremenom svijetu.

2. RAZRADA TEME

2.1 Povijest i etimologija

Nastanak Art Deco stila povezan je s društvenim i kulturnim promjenama koje su se dogodile u 1920-ima. Nakon završetka Prvog svjetskog rata, društvo se počelo mijenjati, a nova tehnološka dostignuća i industrijski razvoj doprinijeli su rastu urbanizacije i modernizacije gradova. To je dovelo do stvaranja novih oblika zabave, kao što su kino i plesni klubovi, koji su postali središta društvenog života.

Naziv stila dolazi od naziva izložbe "Exposition Internationale des Arts Décoratifs et Industriels Modernes" održane u Parizu 1925. Art Deco stil je nastao kao reakcija na tradicionalne, klasične stilove i umjetničke pokrete koji su dominirali u 19. stoljeću. Umjetnici i dizajneri tražili su novi, moderniji pristup umjetnosti koji bi reflektirao brži tempo života u modernom svijetu.

Razvio iz nekoliko različitih umjetničkih i dizajnerskih pokreta, uključujući Art Nouveau, Futurizam, Bauhaus i Modernizam. Inspiriran je modernim životom i naglašavao je brzinu, snagu i tehnologiju. Doživio je svoj vrhunac u 1920-im i 1930-im godinama, a nakon Drugog svjetskog rata postao je manje popularan. Međutim, stil je ostavio trajan utjecaj na umjetnost i dizajn te se i dalje koristi u suvremenom dizajnu.

2.2 Karakteristike stila

Art Deco stil propoznatljiv je po svojim geometrijskim oblicima poput kvadrata, krugova, pravokutnika i trokuta koji su obično simetrični i često su raspoređeni u uzorcima. Cilj je bio ostaviti dojam raskošnosti i bogatstva što se postizalo korištenjem motiva poput, spirala, linija, sunčevih zraka, zvijezda i drugih uzoraka inspiriranih prirodom.

Za samu izradu predmeta koristili su se luksuzni materijali poput metala, stakla, mramora, kože i drva, često u kombinaciji s drugim materijalima poput slonovače, perja i dijamanta. Uz funkcionalnost, dekorativnost je bila izrazito bitna za sam stil. Osim toga Art Deco naglašava moderan pristup tradicionalnim temama i motivima.

Od boja karakteristične su crvena, plava, zelena, žuta i ljubičasta, zlatna i srebrna ali i pastelne nijanse. Art Deco stil koristi bogate i snažne kontraste boja kako bi privukao

pozornost. Za to se obično koriste jake boje poput crne, bijele, zlatne i crvene dok se pastelne boje koriste za uravnoteženje kontrasta.

Ukratko, Art Deco stil karakterizira složene geometrijske oblike, luksuznu upotrebu materijala, sofisticiranu upotrebu boja, dekorativne detalje, te futurističke elemente koji zajedno čine prepoznatljivu estetiku ovog stila.

2.3 Arhitektura

Art Deco je bio jedan od najvažnijih arhitektonskih stilova 20. stoljeća. Arhitektura je bila od izuzetne važnosti za razvoj i definiranje ovog stila odnosno bila je odraz promjena u društvu, neke od kojih su napredak u industriji, tehnologiji i znanosti, ali i društvenu promjenu za razliku od prethodnih stilova koji su bili više orijentirani na tradiciju.

Jedna od glavnih karakteristika arhitekture u Art Deco stilu je korištenje geometrijskih oblika. Oblici su obično bili složeni i simetrični, te se koristili kako bi se postigla moderna i futuristička estetika. Osim toga, arhitekti su koristili i koso odsječene oblike, linije koje se preklapaju i geometrijske figure poput trokuta i rombova. Ovi oblici su se često pojavljivali u prozorima, vratima, stubištima i drugim elementima.

Materijali bili su još jedna ključna karakteristika arhitekture u Art Deco stilu. Tehnološkim napredkom pojavili su se novi materijali, poput betona, čelika i stakla, koji su omogućili arhitektima da stvaraju nove vrste građevina koje su se prilagođavale novim potrebama društva.

Dekorativni detalji bili su vrlo važni u arhitekturi u Art Deco stilu. Često su se koristili uzorci, stepenice, geometrijske linije i sunčane zrake. Uzorci su bili simetrični i ponavljali su se kako bi stvorili harmoniju. Uzorci se često pojavljivali na pročeljima zgrada, a dekorativni detalji se često pojavljivali i na interijerima zgrada, poput podova, zidova i stropova.

Arhitekti su često koristili skulpture, freske i reljefe koju su se nalazili na fasadama zgrada, u ulaznim prostorima i u atrijima.

Jedan od najznačajnijih primjera Art Deco arhitekture je Empire State Building u New Yorku. Dovršen je 1931. i stajao je kao najviša zgrada na svijetu do 1971. Trenutno je peti najviši neboder u Sjedinjenim Državama i 25. najviši na svijetu. Zgradu su u stilu Art Deco projektirali arhitekti William F. Lamb i Shreve, Lamb i Harmon. Ima 102 kata i ukupnu visinu od 443,2 metra, uključujući antenu. Empire State Building postao je simbol New Yorka i popularna je turistička atrakcija, s vidikovcem na svom 86. katu. Empire State Building ima simetričan dizajn koji se sastoji od baze od pet katova i okna od 81 kata koji je

oštro odmaknut od baze. Zastoji na gornjim katovima omogućuju sunčevoj svjetlosti da osvijetli unutrašnjost gornjih katova i pozicionira te katove dalje od bučnih ulica. Art Deco dizajn zgrade tipičan je za arhitekturu prije Drugog svjetskog rata u New Yorku, s fasadom obloženom pločama od indiana vapnenca koje joj daju prepoznatljivu plavu boju. Glavni ulaz nalazi se u središtu uzvišenja Pete avenije, okružen profiliranim stupovima s orlovima na vrhu. Izlozi na prvom katu sadrže vrata i prozore s aluminijskim okvirima unutar crne granitne obloge, a pročelje katova tornjeva podijeljeno je u nekoliko okomitih polja sa svake strane.

Slika 1.1. Empire State Building u New Yorku

(<https://www.britannica.com/topic/Empire-State-Building>)

Drugi primjer Art Deco arhitekture je Radio City Music Hall u New Yorku. Dizajnirali su ga Edward Durell Stone i Donald Deskey u stilu Art Deco, a otvoren je 1932. Godine. Dvorana ima 5960 sjedala, što ga čini jednim od najvećih zatvorenih kazališta na svijetu. Mjesto je prvotno bilo zamišljeno kao kazalište i pozornica za nastupe uživo, ali je također brzo postalo poznato po svojim raskošnim filmskim projekcijama, koje su sadržavale najsuvremeniji zvučni sustav, kao i po svom godišnjem Božićnom spektaklu, koji se nastavlja biti popularna atrakcija do danas.

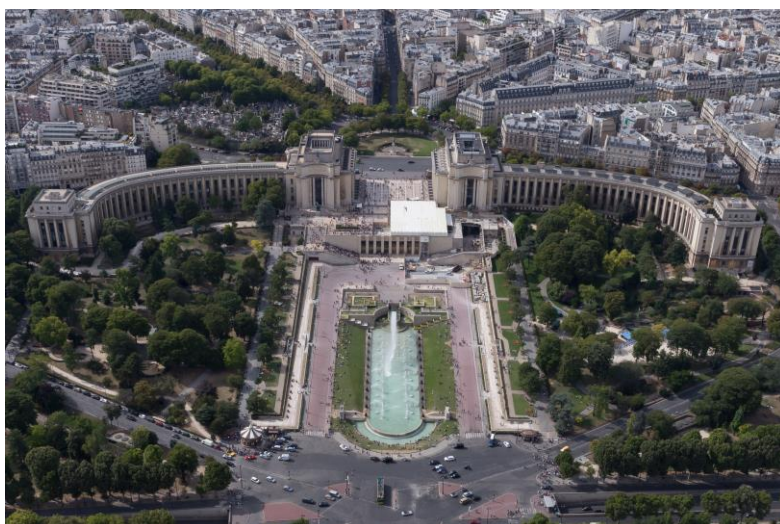
Slika 1.2 Radio City Music Hall u New Yorku

(https://en.wikipedia.org/wiki/Radio_City_Music_Hall)

Hotel South Beach u Miamiu je poznati hotel građen u Art Deco stilu. Na eksterijeru nalazi se bijela štukatura pročelja s razigranim pastelnim i zakrivljenim detaljima oko prozora i vrata. Unutrašnjost hotela zadržava mnoge izvorne Art Deco elemente, uključujući teraco podove, zakrivljene zidove i ukrasna rasvjetna tijela. Sveukupni dojam je elegantan a ima savršen prikaz spoja modernizma i luksuza pokreta Art Deco. Danas je hotel South Beach popularno odredište za posjetitelje koji žele doživjeti glamur i povijest Art Deco četvrti Miami.

Art Deco arhitektura nije bila samo popularna u Sjedinjenim Državama, već se proširila i na druge dijelove svijeta, uključujući Europu i Aziju. Primjerice, u Mumbaiu u Indiji, postoji mnogo zgrada u Art Deco stilu. . Neke od najznačajnijih zgrada Mumbaija uključuju Regal Cinema, New Empire Cinema i Eros Cinema. Ove zgrade su postale simbolom grada i odraz su njegove bogate povijesti i kulture.

U Parizu, Francuska, Art Deco arhitektura je bila vrlo popularna u 1920-ima i 1930-ima. Jedan od najpoznatijih primjera Art Deco arhitekture u Parizu je Palais de Chaillot, koji je izgrađen za Svjetsku izložbu 1937. godine. Zgrada ima naglašene elemente dekorativnosti, poput skulptura na fasadi i na vrhu zgrade.

Slika 1.3 Palais de Chaillot u Parizu

(https://en.wikipedia.org/wiki/Palais_de_Chaillot)

Art Deco arhitektura je također bila popularna u Japanu. Primjerice, zgrada Tokijske Opere, izgrađena 1929. Godine

2.4 Film

Art Deco je bio izuzetno važan u filmskoj industriji, jer je doprinio stvaranju vizualne estetike. Utjecao je na sve aspekte filmske produkcije, od scenografije do kostima, pa čak i do dizajna plakata. Zbog toga, mnogi filmovi iz tog razdoblja i danas ostaju klasici, a njihova estetika i dalje utječe na moderne filmove i dizajn.

Jedan od najpoznatijih filmova koji prikazuju estetiku Art Decoa je "The Great Gatsby" iz 1926. godine, koji je bio adaptacija romana F. Scotta Fitzgeralda. Film je imao raskošne setove i kostime koji su prikazivali bogatstvo glavnog lika, Jaya Gatsbyja. Osim toga, film je koristio i nove tehnike snimanja, poput oštih i kontrastnih svjetlosnih efekata.

Slika 2.1 The Great Gatsby (1926.)

(<https://www.imdb.com/title/tt0016938/>)

Još jedan film koji prikazuje estetiku Art Deco je "Metropolis" iz 1927. godine, njemački nijemi film koji je režirao Fritz Lang. Ovaj film se smatra remek-djelom znanstvene fantastike i koristio je spektakularne setove koji su prikazivali futuristički grad.

Slika 2.2 Metropolis (1927.)

(<https://www.imdb.com/title/tt0017136/>)

Art Deco je također utjecao na dizajn filmskih plakata. Primjerice, poster za film "King Kong" iz 1933. godine prikazivao je velikog majmuna koji se uzdiže iznad grada, u stilu Art Deco.

Slika 2.3. King Kong" (1933.)

(<https://www.imdb.com/title/tt0024216/>)

2.5 Glazba

Art Deco stil nije izravno utjecao na glazbu, ali je utjecao na razvoj popularne kulture i estetiku koja se odrazila u glazbi tog razdoblja. U 1920-ima i 1930-ima, popularna glazba uključivala je jazz, swing i blues, koji su se razvili u urbanoj sredini i odražavali su živahnu i modernu kulturu tog vremena.

Mnogi jazz i swing klubovi bili su uređeni u Art Deco stilu. Glazbenici tog vremena često su nastupali u takvim klubovima, noseći kostime od bogatih materijala poput satena i svile.

Također, Art Deco stil utjecao je na dizajn glazbenih instrumenata, poput truba, saksofona i klavira. Dizajn albuma i plakata iz tog razdoblja često su imali Art Deco elemente, uključujući geometrijske oblike i upotrebu jarkih boja.

U kasnijim desetljećima, Art Deco stil ostao je inspirativan u glazbenoj industriji, posebno u dizajnu scenskih kostima i rekvizita.

2.6 Moda

Art Deco je bio stilsko razdoblje koje je značajno utjecalo na modnu industriju. Modni dizajneri poput Coco Chanel, Else Schiaparelli i Jeanne Lanvin bili su ključni u populariziranju ovog stila.

Coco Chanel je vjerojatno najpoznatija modna dizajnerica tog vremena. Chanel je dizajnirala ženska odijela, koja su bila udobnija i praktičnija od prethodnih. Koristila je jednostavne linije i materijale poput vune i pamuka, te dodavala detalje poput bisera. Njezin brend je postao sinonim za jednostavnu eleganciju koja je karakteristična za Art Deco.

Slika 3.1 Coco Chanel

(<https://www.lifestyleasia.com/hk/style/fashion/how-coco-chanel-revolutionised-womens-fashion-with-just-a-jacket/>)

Elsa Schiaparelli je bila drugačija od ostalih modnih dizajnera tog vremena. Njezin dizajn bio je ekscentričan i voljela se igrati s bojama i oblicima. Dizajnirala je odjeću, torbe i modne dodatke koji su bili inspirirani umjetnicima, poput Salvador Dalíja i Alberta Giacometti.

Njezine kreacije su bile popularne među elitnom publikom i poznatim osobama tog vremena.

Slika 3.2 Haljina Else Schiaparelli

(<https://www.npr.org/2014/10/11/354636723/schiaparelli-the-shocking-shadowed-life-of-a-fashion-icon>)

Jeanne Lanvin je bila još jedna poznata modna dizajnerica koja je obilježila Art Deco razdoblje. Lanvin je dizajnirala elegantnu odjeću za žene, a njezine kreacije su se karakterizirale po neobičnim tkaninama i raskošnim detaljima. Njezin stil je bio vrlo ženstven i elegantan.

Tijekom Art Deco razdoblja, modni dizajneri su stvorili kreacije koje su odražavale društvene i kulturne promjene tog vremena. Na primjer, ženska odijela koja je stvorila Coco Chanel odražavaju promjene u ulozi žena u društvu, dok dizajn Elsa Schiaparelli ukazuju na želju za izražavanjem kreativnosti i individualnosti.

2.7 Slikarstvo i skulptura

Art Deco donio je novi pristup slikarstvu i skulpturi. U slikarstvu, Art Deco naglašavao je ljepotu ženskog tijela i žensku eleganciju. Neki od najpoznatijih umjetnika tog vremena su Tamara de Lempicka i Jean Dupas. Njihova djela prikazivala su ženske figure u glamuroznim pozama, često odjevene u elegantne haljine i ogrtače, s jasno izraženim linijama i stiliziranim

oblicima. Osim toga, umjetnici su se često oslanjali na sjaj i refleksiju boja, te na geometrijske oblike i linije, kako bi stvorili dinamičan i moderan izgled.

Slika 4.1 Djelo Tamare de Lempicke

(<https://www.pixelle.co/tamaradelempicka/>)

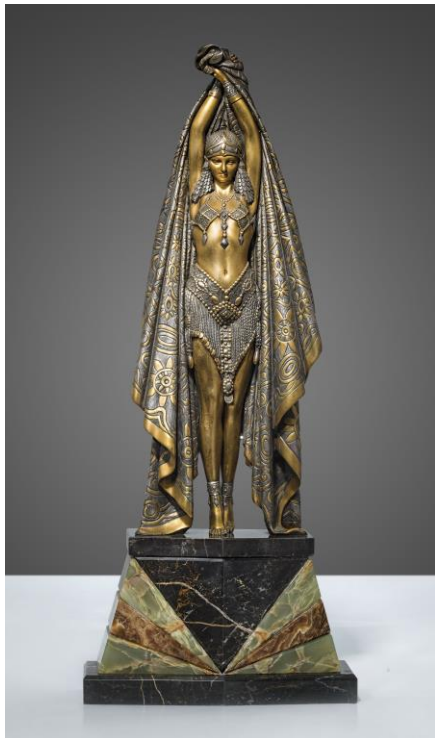

Slika 4.2 Djelo Jeana Dupasa

(<https://www.lyonandturnbull.com/news/article/jean-dupas/>)

U skulpturi, Art Deco je također naglasio ljepotu ljudskog tijela. Primjerice, kiparica Demétre Chiparus stvorila je skulpture koje su prikazivale plesačice, sportaše i druge ljudske figure, često u stiliziranim i kontrastnim oblicima. Njezina djela bila su izrađena od različitih

materijala, poput slonovače, bakra i bronce, te su se isticala iznimnom pažnjom prema detaljima.

Slika 4.3 Skulpturea kiparice Demètre Chiparus

(<https://www.christies.com/en/lot/lot-6165070>)

2.8 Art Deco u suvremenom dizajnu

Ovaj stil je ostavio dubok trag u povijesti umjetnosti i dizajna te se danas često koristi u suvremenom svijetu kao izvor inspiracije za stvaranje novih i inovativnih dizajnerskih rješenja. Čest je u arhitekturi ali također se često koristi u dizajnu interijera, pogotovo u luksuznim hotelima i restoranima.

Art Deco se također koristi u dizajnu nakita, od kojih su neki komadi postali pravi klasici. Poznati nakit dizajner Cartier, primjerice, stvorio je prekrasan komplet od dijamanta i smaragda koji je bio popularan u 1920-ima, a danas su njihovi novi modeli još uvijek inspirirani tim razdobljem.

Konačno, Art Deco se često koristi i u industrijskom dizajnu, poput proizvoda kao što su kuhinjski aparati i automobili.

3. ZAKLJUČAK

Zaključno možemo istaknuti da se radi o jednom od najvažnijih i najutjecajnijih umjetničkih stilova 20. stoljeća. Art Deco stil se pojavio nakon Prvog svjetskog rata, a svoj vrhunac doživio je u 1920-ima i 1930-ima. Bio je to stil koji je naglašavao luksuz, modernost i inovacije, a njegove karakteristike uključuju geometrijske linije, jake boje, ukrase od stakla, metala i kamena te futuristički izgled.

Art Deco stil utjecao je na mnoge aspekte života, uključujući arhitekturu, dizajn interijera, modu, film, umjetnost i glazbu. Primjeri Art Deco arhitekture i interijera, poput hotela i zgrada širom svijeta, i danas privlače pozornost zbog svoje ljepote i upečatljivog izgleda.

Art deco stil ostaje inspiracija i danas, kako za suvremene dizajnere, tako i za ljubitelje umjetnosti. Ovaj stil utjecao je na mnoge suvremene trendove i dizajnere te će sigurno nastaviti biti relevantan u budućnosti.

4. LITERATURA

Smith, John. Art Deco: A Guide to the Decorative Arts. London: Thames & Hudson, 2010.

"Art Deco Society of New York." : <https://artdeco.org/>.

The Museum of Modern Art. "Art Deco Collection.":
<https://www.moma.org/collection/terms/162>.

Victoria and Albert Museum. "Art Deco." <https://www.vam.ac.uk/articles/art-deco>

The Museum of Modern Art. "Art Deco Collection."
<https://www.moma.org/collection/terms/162>

Art Deco World. <https://www.artdecoworld.com/>

Art Deco Society. <https://artdecosociety.org/>

Art Deco Style. <https://www.artdecostyle.ca/>